

Hymne til Glæden¹

Adam Oehlenschläger (1779–1850)

1. Glæde, Straale fra det Høie!
Engel, som fra Himlen kom!
Kraft opflammer Støvets Øie
Saligt i din Helligdom.
Din Samdrægtighed forbinder
Alt hvad fordom søndersled,
Hylden Ven i Fyrsten finder,
Naar fra Gud Du smiler ned.

Favn mod Favn I millioner!
Broderligt hvert Hjerte slaae!
Over Stjerners Himmelblaae
Vist en kjærlig Fader throner.

2. Hvo det sjeldne Haab ei savner
Varmt at kaldes Vennens Ven,
Hvo en elsket Viv omfavner,
Juble Tak mod Himmelen.
Ja, selv den, som kun kan sige:
„Der var Een, som var mig kjær!”
Hvo, som ei det kan, han snige
Af vor Kreds med Skam sig her!

Jordens vidt udstrakte Zoner
Hylde Glædens Sympathi!
Ved dens Guddom hæves vi
Did, hvor den Ukjendte throner.

Skjønne Guddomsstraale, Glæde!²

Knud Lyne Rahbek (1760–1830)

1. Skjønne Guddomsstraale, Glæde!
Datter af Elysium!
Luedrukne vi betræde
Himmelske! din Helligdom.
Saar af Modesværdet læger
du med kjerlig Moderhaand,
Prinds og Staadder ved dit Bæger
knytte trofast Broderhaand.

Favnes, favnes Myriader!
Dette Kys for viden Jord!
Hisset over Stjerner boer,
Brødre! en alkjærlig Fader.

2. Hver, hvem Skjebnen huld lod vinde
trofast Venskabs Salighed,
hver, som fandt en øm Mandinde,
stemme i vor Jubel med!
Juble hver, hvo sig har vundet,
kun een Sjel paa Jorderig,
og hvem ei det Held blev undet,
grædende bortsnige sig!

Hylde, Jordens Millioner!
hylde Glædens Sympathie!
Ved dens Guddom hæves vi
did, hvor den Ukjendte throner.

An die Freude³

Friedrich Schiller (1759–1805)

1. Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elisium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligthum.
Deine Zauber binden wieder,
Was der Mode Schwert getheilt⁴
Bettler werden Fürstenbrüder,
Wo dein sanfter Flügel weilt.

Seit umschlungen Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder – überm Sternenzelt
Muß ein lieber Vater wohnen.

2. Wem der große Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu seyn,
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!
Ja – wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!

Was den großen Ring bewohnt,
Huldige der Sympathie!
Zu den Sternen leitet sie,
Wo der Unbekannte thronet.

3. Glæden drikke Jordens Slægter
Ved Naturens Moderbryst;
Ingen venlig Sjæl hun nægter
Draaber af sin Ungdomslyst.
Os en trofast Ven i Døden,
Viin og Kys gav hendes Bud;
Ormen fryder Sandsegløden,
Og Cheruben staar for Gud.

I, nedstyrte Millioner!
Føler Du en Skaber, Jord?
Søg ham over Sjernechor,
Vist han over Stjerner Throner.

4. Glæden er den Fjer, som spænder
Liflige Natur,
Glæde, Glæde Hjulet vender,
I det store Verdensuhr.
Blomstret den af Knuppen hyller,
Sole paa det hvalte Blaa,
Kloder den i Rummet tryller,
Som ei Støvets Øie saae.

Fro, som Almagts Sole vandre
Gjennem Himlens Hvælvning feir,
Lig en frodig Helt til Seir,
Iler Banen med hverandre!

3. Alle Væsner die Glæde,
af Naturens Moderbryst;
ond og god hun veed at lede,
ad sit Rosenspor med Lyst.
Prøvet Venskab gav hun Jorden,
Kys og Viin gav hendes Bud;
Vellyst Ormens Deel er vorden,
og Seraphen staaer for Gud.

Knæler, knæler Myriader!
ahner du din Skaber, Jord?
Hisset over Stjerner boer
din og al Naturens Fader.

4. Hovedfjederen er Glæde
i den evige Natur;
hvert et kraftigt Hjul er Glæde,
i det store Verdensuhr.
Blomstret den af Knoppen maner,
Sole frem paa Firmament;
ruller Sphærerne ad Baner,
intet Øie end har kjendt,

Fro, som Herrens Sole vandre
stolte Vei paa Himmelen,
som en Helt til Seieren
vandrer Brødre! med hverandre!

3. Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur,
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod,
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahndest du den Schöpfer, Welt?
Such ihn überm Sternenzelt,
Ueber Sternen muß er wohnen.

4. Freude heißt die starke Feder
In der ewigen Natur.
Freude, Freude treibt die Räder
In der großen Weltenuhr.
Blumen lockt sie aus den Keimen,
Sonnen aus dem Firmament,
Sphären rollt sie in den Räumen,
Die des Sehers Rohr nicht kennt.

Froh, wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels prächt'gen Plan,
Laufet⁵ Brüder eure Bahn,
Freudig wie ein Held zum siegen.

5. Gjennem Sandhedsspeilet smiler
Glæden til sin Forskers Held,
Pligtens Ven, som aldrig hviler,
leder kun paa Dydens Fjeld.
Hendes lyse Banner vifter
Klart paa Troens Bjergetop;
Gjennem Gravens sprængte Rifter
Svæver hun som Engel op.

Taaler modigt, Støvets Sønner!
For et Liv af bedre Værd:
Hisset over Stjerners Hær
En retfærdig Gud belønner.

6. Støv kan Guder ei gjengjælde,
Stort at ligne dem i Dyd!
Armod, Kummer, Smertens Vælde
Svækkes mellem Glædens Fryd.
Evig Nag og Hævn forsvinde
Fra vor Broderkreds med Skam!
Fred selv med vor værste Fjende,
Ingen Anger martre ham!

Ja, vort Regnebret, Du blive
Evig, evig slettet ud.
Hisset jo tilgiver Gud,
Brødre, som vi her tilgive.

5. Selv af Sandheds Ildspeil Glæde,
straaler frem til Grandskeren;
Sorgens Søn hun veed at lede,
Taalmod's Vei til Maalet hen.
Høit fra Troens Soelbjerg vifter
Glædens Banner til os ned;
os igjennem Gravens Rifter
vinker til Guds Herlighed.

Lider mandigt Millioner!
See mod Himlen Støvets Søn!
Hisset venter dig din Løn,
hisset, hvor din Fader troner.

6. Guder kan ei Støv gjengjelde,
stort er, dem at være liig;
Sorg og Nød hos os sig melde,
med de Glade glæde sig;
Harm og Hævn vi vil forsage,
række hver vor Fjende Haand,
ingen Taare ham skal nage,
Anger martre ei hans Aand!

Hver sin Skyldbog sønderrive!
Broderfred med viden Jord!
Du, som over Stjerner boer,
tilgiv os, som vi tilgive!

5. Aus der Wahrheit Feuerspiegel
Lächelt sie den Forscher an.
Zu der Tugend steilem Hügel
Leitet sie des Dulders Bahn.
Auf des Glaubens Sonnenberge
Sieht man ihre Fahnen wehn,
Durch den Riß gesprengter Särge
Sie im Chor der Engel stehn.

Duldet muthig Millionen!
Duldet für die bess're Welt!
Droben überm Sternenzelt
Wird ein großer Gott belohnen.

6. Göttern kann man nicht vergelten,
Schön ist's ihnen gleich zu seyn.
Gram und Armuth soll sich melden,
Mit den Frohen sich erfreun.
Groll und Rache sey vergessen,
Unserm Todfeind sey verziehn.
Keine Thräne soll ihn pressen,
Keine Reue nage ihn.

Unser Schuldbuch sey vernichtet!
Ausgesöhnt die ganze Welt!
Brüder – überm Sternenzelt
Richtet Gott – wie wir gerichtet.

7. Glæde, skum i Guldpokaler,
Blus i Druens Purpurblood!
Drikker Blidhed, Kannibaler!
Drik, Forsagthed, Heltemod!
Henrykt vi fra Bænken ile,
Glasset høit i høire Haand;
Vinen klart mod Himlen smile!
Første Skaal: „Den gode Aand!”

Ham, hvem hist Serapher ære,
Ham, som høit ophøiet er
Over blanke Stjerners Hær,
Denne Skaal skal offret være!

8. Mod, naar Kummer overvælder!
Evighed for hvad Du svor!
Hjælp hvor Uskyld Taarer fælder,
Sandhed mod den hele Jord!
Mandig Stolthed selv for Throner,
Lad den ogsaa fælde Dig!
Dyd, Forædling sine Kroner,
Undergang for Last og Svig!

Bryst mod Bryst, ved Glædens Druer
Troskab sværge vi vor Eed,
Og ved ham, som smiler ned
Høit fra Himlens hvalte Buer.

7. Glæde sprudle i Pokaler,
perle frem af Druens Blod!
Drikker Blidhed, Kannibaler!
Smertens Søn, drik Taal og Mod!
Brødre, op af Eders Sæde!
Glasset høit i oprakt Haand!
Det mod Himlen skumme Glæde,
viet være Glædens Aand!

Glædens Aand herovenover!
Dig er dette Bæger for,
Dig, hvem Engles Jubelchor,
Dig, hvem Sphærerers Hvirvel lover!

8. Freidig Hjælp, naar uskyld græder,
Mandemod i Lidelsen!
evig Tro de svorne Eder,
tro mod Fjende, som mod Ven!
Om det Gods og Blod skal gjelde,
evigt Had mod Niddingsfærd!
Kjækhed mod Despoters Vælde,
Egekrands til Borgerværd!

Tæt i Kreds vi sammentræde,
tro gjentage svorne Eed!
Godheds Gud vi sværge ved,
ved din Fader, hulde Glæde!

7. Freude sprudelt in Pokalen,
In der Traube gold'nem Blut
Trinken Sanftmuth Kannibalen,
Die Verzweiflung Heldenmuth – –
Brüder fliegt von euren Sitzen,
Wenn der volle Römer kreist,
Laßt den Schaum zum Himmel spritzen:
Dieses Glas dem guten Geist!

Den der Sterne Wirbel loben,
Den des Seraphs Hymne preist,
Dieses Glas dem guten Geist
Ueberm Sternenzelt dort oben!

8. Festen Muth in schwerem Leiden,
Hülfe, wo die Unschuld weint,
Ewigkeit geschwor'nen Eiden,
Wahrheit gegen Freund und Feind,
Männerstolz vor Königsthronen, –
Brüder, gält es Gut und Blut –
Dem Verdienste seine Kronen,
Untergang der Lügenbrut.

Schließt den heil'gen Zirkel dichter,
Schwört bei diesem gold'nen Wein;
Dem Gelübde treu zu seyn,
Schwört es bei dem Sternenrichter!

9. Skumle Vold kun Sværdet ramme!
Høimod møde Svig og List!
Haab i Livets sidste Flamme!
Naade for Guds Throne hist!
Leve, leve selv de Døde!
Sjunger høit i Vennerad!
Ingen Synder evigt bøde,
Intet Helved nære Had!

Mod, naar Afskedstimen vinker
Os i Gravens Mørke ned.
Brødre, men Barmhjertighed
Hist, naar Dommersværdet blinker.

9. Hver en Trældomslænke briste!
Hvo, som lider, Trøst og Fred!
Og naar vore Hjerter briste,
os i Døden Trøst og Fred!
Leve! leve selv de Døde!
Høit med mig istemme Hver!
Dem forladt hver jordisk Brøde,
intet Helved være der!

Venlig Slum i Gravens Gjemme
efter fredsom Afskedsblund!
Herrens Røst i Dommens Stund,
være os en Faderstemme!

9.⁶ Rettung von Tyrannenketten,
Großmut auch dem Bösewicht,
Hoffnung auf den Sterbebetten,
Gnade auf dem Hochgericht!
Auch die Toten sollen leben!
Brüder, trinkt und stimmte ein,
Allen Sündern soll vergeben,
Und die Hölle nicht mehr sein.

Eine heitre Abschiedsstunde!
Süßen Schlaf im Leichentuch!
Brüder, einen sanften Spruch
Aus des Totenrichters Munde.

¹ 1842 trykt i „Digte af Friedrich v. Schiller“, redigeret af Frederik Schaldemose (1783–1853), s. 1-6. Der findes flere udgaver fra 1801 og frem med små variationer i tegnsætning, stavemåde samt valg af store eller små begyndelsesbogstaver for hvert vers. De tidlige udgaver afviger også meget indholdsmæssigt fra denne, for meget til at afvigelserne medtages her. Endnu en udgave uden kildeangivelse findes på <https://kalliope.org/da/text/oehlen2000010507>. Dette dokument er forberedt af Hans Frederik Brobjerg, 31. marts 2018. Ikke alle oplysninger om Schillers original er bekræftet i kildeteksterne, brug dem derfor med forsigtighed.

² 1826 trykt i „Digter-Krands. En Samling af udkaarede ældre og nyere Selskabssange“, Vol. 1. No. 132, redigeret af Søren Hempel (1775–1844). Findes på <https://kalliope.org/da/text/rahbek2001062306>.

³ Her gengives første udgave fra 1785 (ukendt tryk). Dette skyldes, at begge danske oversættelser efter alt at dømme er lavet efter denne udgave (sammenlign oversættelsernes første strofes vers 6-7 med originalen). Ændringerne i andenudgaven fra 1786, trykt i „Thalia“, Erster Band, Heft 2, redigeret af Georg Joachim Göschen (1752–1828), S. 1–5, er angivet det relevante sted. Beethoven bruger dette udvalg af andenudgaven til 4.-satsen af sin 9. symfoni i følgende rækkefølge (med diverse gentagelser): Strofe 1-3 uden kor, kor til strofe 4, kor til strofe 1 og kor til strofe 3. Dertil kommer Beethovens egen indledning: O Freunde, nicht diese Töne! / Sondern laßt uns angenehmere anstimmen, / und freudenvollere. Min prosaoversættelse: O venner, ikke disse toner / lad os derimod stemme behageligere i / og mere frydefuldt.

⁴ 1786 og frem: Was die Mode streng getheilt / Alle Menschen werden Brüder.

⁵ Schiller havde i 1804 under forberedelserne til en digtsamling ændret denne strofe til „Wandelt, Brüder, eure Bahn“, men udgaven nåede ikke at udkomme før Schillers død. Digtet udkom første gang med denne strofe i 1845 i „Schiller. Gedichte. 2.“ redigeret af Joachim Meyer (1803–1865).

⁶ 1786 og frem: 9. strofe fjernet.